

Драгиша Обрадовић

ЗАМИШЉЕНЕ СЛИКЕ САВРЕМЕНЕ АРХИТЕКТУРЕ

Небодери магаполиса из перспективе пролазника, из жабље визуре, или у машти, подстичу опсесију тескобом. Погледом се не могу наслутити њихове висине а са ове позиције не види се небо. Само светлост допире у млазевима, као вештачка рефлексција...

Слика описане атмосфере, заустављена је у нашем видокругу. У стварности, испред нас је низ густих небодера. Да бисмо ублажили слику сивила и безизлаза, померили смо угао посматрања и осликали платно црвенонаранџастим бојама и жутозеленим нијансама са леве и десне стране. Ова интервенција је била противтежа доминацији сивих, тамних и белих трака небодера, који су претећи нагнути над пролазницима и житељима насеља.

Композиција слике има дискретну динамику троуглова које пресецају тракасте површине. У првом плану, лево и десно, ове површине се сучељавају у благим дијагоналама, као два платна, која увезују нашу стварност, између којих је, у позадини богато разиграна површина хоризонтала и вертикала, различитих облика и величина, сивобелог тоналитета.

*

Призор детаља магаполиса... Све је бескрајана вертикала збијених облакодера, у горњем делу накратко је прекинута хоризонтала. Делимично осветљена а при врху своје тешке монолитности је затамњена. Гледано из жабље перспективе вертикале су искошено нагнуте према оном ко гледа навише. Ту суморност динамизују, из супротног угла, са леве позиције, сиве силуете истих облика. У композицији слике, која је смештена у оквиру вертикалне површине, садржај је распоређен у

симетрији вертикала које се усмеравају са једне на другу страну, градећи равнотежу ритма према централно замишљеној тачки. Хладни тоналитет слике увећава динамику композиције. У свом горњем делу, у десном углу, она је ублажена дискретним жутим нијансама.

*

Један могући поглед са прозора небодера. Призор је симетрија облика и само судар површина вертикала и хоризонтала, које се из видокруга губе у дифузији магличастих даљина у хоризонту, који, у ствари, само наслућујемо из свог неприродног (артифицијелног) окружења. У вертикалној композицији слике преовладава вертикала замишљеног прозора небодера, иза кога посматрамо геометријску композицију на великој сивозеленој површини неког зида, који окружују фасаде суседних небодера, чији се обриси губе у простору, у даљини, услед скраћења које узорокује перспектива. То је, може се рећи, слика у слици, или слика која лебди, и ту можда има елемената надреалног... и кореспондира каткад са Шагалом а у неким призорима са Мондријаном (прозор иза кога се посматра слика). Колорит је због надреалности и суровости призора, хладан, са минималним додатком топлих тонова.

*

Застакљена површина једне монолитне зграде челичне конструкције. Зграда је изложена вештачком светлу, рефлексима светла које се прелама на површину стакла зграде. Призор као у калеидоскопу. Рспоред плавих, зелених, тамнијих или светлијих и дискретних топлих акцената, тече у дијагонали, хоризонтално и вертикално одозго на доле и обрнуто.

Ритам организације слике ствара једну могућу асоцијацију у простору, који и сам, са таквим перформансама, може постати слика за себе. Слика у простору, рефлекс слике на стакленом платну замишљене зграде у Њујорку, Паризу или Бразилији...

*

Тамна позадина са крстоликим симболом и са две супротстављене дијагонале чију драматику појачава обрушавање зелених троугластих површина. Њих носи ритам убрзане динамике и тече у различитим правцима. Ако зелена бија означава симболику мира и сигурности, три светла акцента у средишту слике, на изванредан начин су светла у тами.

Слика носи у себи и одређену поруку али да би она била сугестивнија, њена ликовна структурираност мора да се заснива на добром искуству ликовне културе, која захтева, пре свега, правилну композицију елеманата слике, избалансиран колорит, светло-тамно... топло-хладно итд.

*

Троугласти облик има сам по себи извесну динамику. Комбинацијом више таквих облика остварују се непредвиђене визуелне позиције. Уз концентрацију и машту и додатне садржаје, као што су боја и осветљење, већи скупови истог облика, створиће задивљујућу синтезу. Пример је пред нама и представља једну од могућих варијанти истог које у комбинацији или скуповима постаје нешто друго. То друго је сада једна вишеслојна визуелна скупина, јасног цртежа и сложене архитектонике, компонована по правилима ликовне естетике. Тамна позадина истиче, каледоскопске призоре, драматично осветљене, троуглове, пре свега, централни и највећи, и више умножених, мањих, у различитим положајима. Хладни тоналитет, од доминантне беле, до више нијанси зелених и плавих, истиче особеност те композиције.

*

Архитектоника слике је скулптурална и кореспондира са скулпторском идејом. Облик целе масе, и овога пута је састављен од више троуглстих волумена и носи кинетику покрета. Композиција тих елемената је разиграна: светли троуглови су удвојени у тамније или засенчене пројекције, или су положени у супротном смеру. Из истих разлога цела маса тог скулптуралног облика ствара троугао који се креће са леве на десну страну. Овај облик се дискретно формирао, са леве стране слике на светлој позадини, да би као уобличена, јединствена целина засекао једноличну, тамну позадину, на десној страни. Тоналитет је усаглашен са идејом да се примат да пластичној архитектоници, којој је из истих разлога, подређена композиционом структурирању детаља. Зато је и основа на којој *стоји* облик у простору у сивом тону, издељена, благо раздвојеним троугловима. Они су такође део композиције али само у дискретној пројекцији дела тог примарног садржаја. Тај сегмент не ремети пластично јединство.

*

Колаж је изузетна могућност за спровођење идеја у медију сликарства или скулпторске проблематике. У овом примеру задатак је био како

добити занимљиву композицију варирањем истих или сличних геометријских облика. Познато је, ако на тамној позадини поставимо светлу површину добија се одређена динамика у изведним односима. Естетичку артикулацију добићемо ако овде додамо трећи елеменат и притом у те односе уведемо и динамичку композициону организацију. Овде смо игри дали већи значај искључивши напацију. Нашу слику смо представили суштински, као у теоријској поставци. Дакле, тамна позадина је сама по себи довољно експресивна. Један елеменат је појачава а више њих, како смо уочили у овом примеру, ствара динамичан ритам у свим уведеним структурама. То је очигледно у продору светле троугласте површине, са десне, и дијагонално издуженог троугла, са леве стране. Преко ових површина додата је разиграна апстрактна фигурација троуглова, који повезују две прве површине у сложену ритмичку профилацију. Она у свом низу ствара друге облике, оштрих обрису. Неки од троуглова, јаким осветљењем добијају пластичност, а естетика слике богатији ликовни садржај.

*

Позадина слике, подељена у више хоризонталних поља која свако за себе, овога пута, носи одеђену експресију. Одозго надоле прво поље је сиво, на њему су у два угла смештене две арабеске, једна у муклотамном тону а друга је светла и дифузно осенчена. Обе упућују на трећи план и представљају артикулацију пројектованог поља. Средње поље је неупадљиво мирно, релативно затамњено, са местимичним продорима још тамнијих вертикалних трака које се пружају одозго надоле, разигравајући површину кроз коју пролазе. Доње поље је тонски нијансирано, од дубокотамне до светлосиве. Преко успостављене позадине дошла је неочекивана, али сасвим оправдана, светла разиграна фигура састављена од низа сабљастих дијагоналних силуета. Оне су неопходан експресиван облик, чију снагу појачавају, две или три, истоветне тамне силуете, на релативно мирној позадини.

*

Варијанта истих елемената ритма у композицији вертикале у слици. Акцентована је смеђим нијансама, као арабеска, на црној и сивој позадини. У другој, са извесним променама у цртежу и строжој архитектоници, око изломљене модре вертикале стуба исијава плавичаста светлост да би оцртала обрису скулптуралне конструкције од челика и стакла. Динамику успостављених ритмова умирују три кратке дијагонале, са сивом површином у средини. У дну, са истим задатком, две

благо оцртане дијагонале полазе из исте тачке, једна према тлу, а друга, изразитије, навише. У трећој, са ознаком у средини композиције, провлачи се бела стрела, стремећи ка врху, местимично прекривена или осенчена. Композиција је осликана оптимистички, у боји печене земље, по чијој површини *леће* ритмови белих и сивих акцената и три троугла различитих величина, од којих један, једнаких страна, означава средиште *музичких* акорда слике.

*

Савремена пракса сликарске уметности, већ стотину година истражује могућности геометријске апстракције. Сведоци смо да је таква поетика задржала запажено место у пољу уметничког интересовања како на пољу сликарства тако и у уметности архитектуре или скулптуре. Апстрактна слика је плод сликарског размишљања које кореспондира са кључним поставкама ове уметности. У промишљању представљене слике постоји централна тачка из које се гради композициона организација и уводе сви они структурни елементи који је чине уметничким делом. Међутим, за разлику од досадашњих искустава сада је у нашем фокусу колористичка асиметрија унутар слике. Та новина је, ако се тако може назвати, покушај да се у овој идеји сагледа самосталност ликовних структура и скрене пажња на њену диманичност. Геометрија физичких структура је овде компонована асиметрично, како би се скренула пажња на две супротстављене језичке форме: на једној страни, независна колористичка а на другој превасходно профил геометрије. За наше око је спремна једна од ових естетичких провокација. Два света егзистирају један крај другог. Постоје. Оба имају декоративну привлачност али нам постављају и знаке упитаности. Јер, и стварни свет је, двополан, на једној страни, у измаглици, безобличан, а на другој, колористички богат, уређен, бар привидно...